

PROJEKAT IZ MARKETING ISTRAŽIVANJA

Informacije o predmetu

E nastava

- Evidencija aktivnosti
- Zadaci
- Uputstvo za izradu izveštaja
- Uputstvo za prezentaciju
- Ostalo...

The screenshot displays the VIPOS E-NASTAVA web application interface. At the top, the logo for VIPOS (VISOKA POSLOVNA ŠKOLA, VALJEVO) and the text 'E-NASTAVA' are visible. Below the logo, a breadcrumb trail reads 'Početna strana > Kursevi > III godina > MUS604'. The interface is divided into several sections:

- Navigacija:** A sidebar menu with options for 'Početna strana', 'Stranice sajta', 'Tekući kurs', 'MUS604' (expanded to show 'Učesnici', 'Opšta sekcija', 'Tema 1', and 'Tema 2'), and 'Kursevi'.
- Aktivnosti:** A section containing a 'Forumi' link.
- Kategorije kurseva:** A section with links for 'I godina' and 'II godina'.
- Obaveštenja:** A notification area with a speech bubble icon and the text 'Obaveštenja'.
- Tema 1:** A section containing the text 'Tema 1'.
- Tema 2:** A section containing the text 'Tema 2'.

Rad u grupama

- Svaki tim treba da ima svoj naziv i najviše 3 člana
- Svaki tim je obavezan da u predviđenom roku dostavi asistentu zadatak
- Svi članovi tima treba podjednako da učestvuju u izradi i prezentaciji projekta
- Članovi tima na kraju projekta imaju zadatak da međusobno ocenjuju rad članova u timu

Zadatak

Popuniti radni list sa e nastave:

- **Dati predlog predmeta istraživanja (tema treba da bude interesantna za opštinu Valjevo)**
- **Postaviti ciljeve i hipoteze**
- **Odrediti potrebne informacije**
- **Odrediti uzorak**
- **Dati predlog anketnog upitnika**

Rok za predaju zadatka – radnog lista:

20.04.2017.

Radni list poslati na ivana.mijailovic@vipos.edu.rs

Postavljanje predmeta, ciljeva i hipoteza projekta

I faza istraživačkog procesa

Za početak...

- Šta je to istraživanje tržišta?
- Zašto se radi istraživanje tržišta?
- Šta se najčešće ispituje?
- Da li istraživanje tržišta garantuje uspeh firme?

Pojam istraživanja tržišta

- ▶ »Istraživanje tržišta jeste sistematsko prikupljanje, evidentiranje i analiziranje podataka o problemima koji se odnose na marketing proizvoda i usluga«.

American Marketing Association

Najčešće se istražuje...

- Stavite se u poziciju da ste vlasnik kompanije koja se bavi proizvodnjom dečje, muške i ženske obuće... Šta bi vas najviše interesovalo? Kakva istraživanja bi naručivali?

Najčešće se istražuje...

1. Istraživanje tržišnih mogućnosti
2. Istraživanje proizvoda
3. Istraživanje promocije
4. Istraživanje distribucije
5. Istraživanje cena

Da li smo uspešnji ako
sprovodimo istraživanje tržišta?

- Istraživanje tržišta – pronalazak radara
- Istraživanje tržišta – doktorska dijagnoza

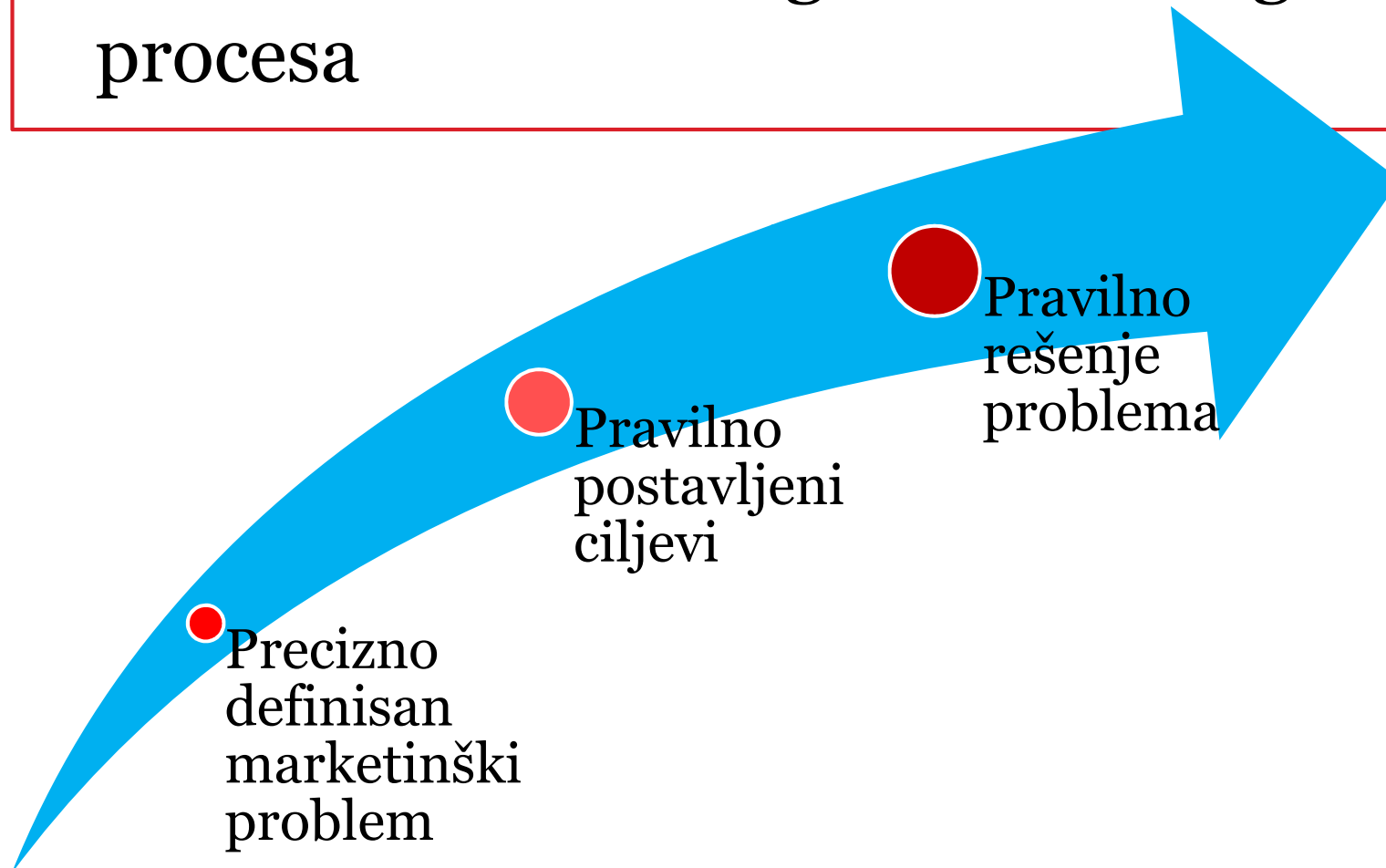

Proces istraživanja tržišta

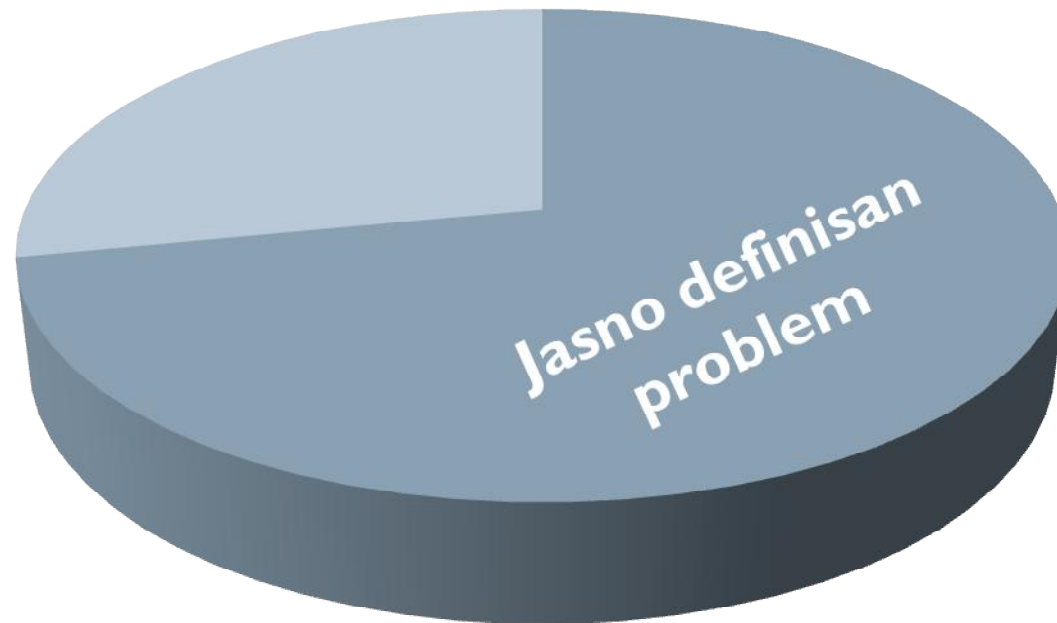
Definisanje problema - predmeta istraživanja

- Početna tačka svakog istraživačkog procesa

Definisanje problema

- Jasno definisan problem je nekada više od polovine rešenja samog problema

Različiti zadaci donosioca odluka i marketing istraživača

Donosioci odluka	Istraživači marketinga
šta i kako treba uraditi???	koje informacije treba prikupiti???
Orijentisani na akciju	Orijentisani na informacije
Fokus na simptomima	Fokus na uzrocima

Primer

Donosioci odluka	Istraživači marketinga
Da li lansirati novi proizvod?	Definisati preferencije i kupovne namere kupaca u vezi sa novim proizvodom

Važnost prve faze istraživačkog procesa

- Svaka naredna faza zavisi od postavljenog problema i ciljeva!!!
- Pogrešno definisan predmet istraživanja uzrokuje pogrešne rezultate...

Dve najčešće greške prilikom definisanja predmeta istraživanja

Predmet je preširoko definisan

Istraživanje imidža kompanije

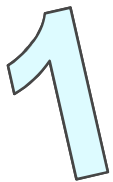
Posledice???

Predmet je preusko definisan

Istraživanje reakcije kupaca na stabilizaciju cena i agresivnu propagandu

Definisanje predmeta, ciljeva, hipoteza

Predmet	Naslov istraživanja, tema...
Ciljevi	Postaviti nekoliko ciljeva-pitanja kojima će se objasniti pojava koja se ostražuje
Hipoteze	Pretpostavke koje će biti dokazane ili opovrgnute rezultatima istraživanja

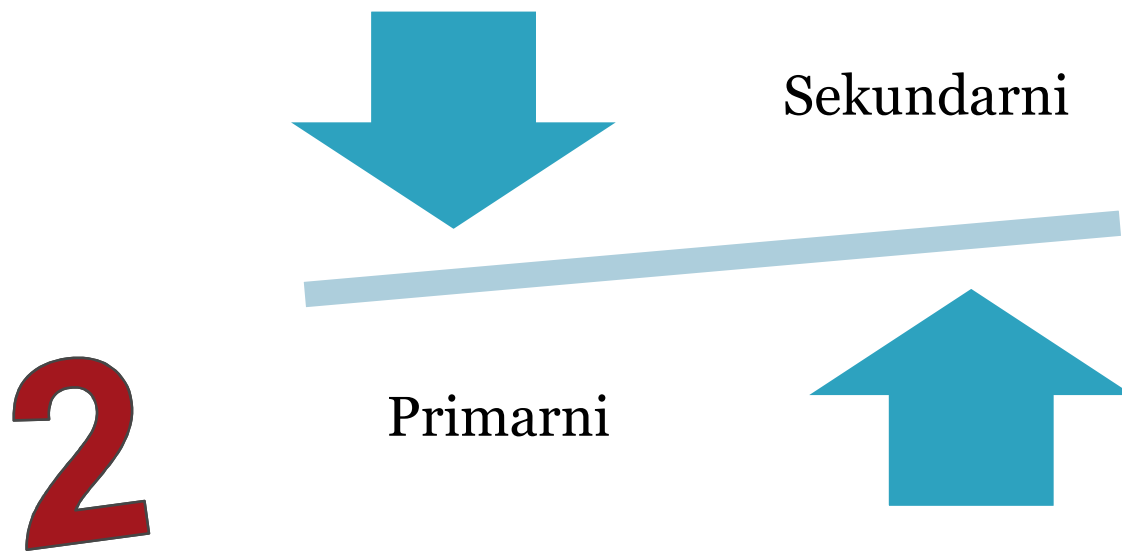

Primer definisanja predmeta, ciljeva, hipoteza

Predmet	Telekomunikaciono tržište mobilnih operatera u Valjevu
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kakve telefone Valjevci koriste ▪ Kriterijumi izbora mobilnih telefona ▪ Odnos pripejd i postpejd korisnika ▪ Tržišno učešće mobilnih operatera na lokalnom tržištu ▪ Na koji način se korisnici informišu o ponudama mobilnih operatera ▪ Zadovoljstvo uslugama mobilnih operatera
Hipoteze	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mobilni telefoni se isključivo kupuju kod operatera uz ugovor po ceni od 1 din ➤ Više je postpejd od pripejd korisnika ➤ Korisnici previše plaćaju za usluge mobilne telefonije

Utvrđivanje izvora podataka

- Izvori informacija mogu biti:

Karakteristike

Sekundarni	Primarni
Već postoje	Direktno od ispitanika
Istraživanje počinje prikupljanjem sekundarnih podataka	
Jeftiniji	Skupi
Brzo dostupni	Potrebno vreme za prikupljanje
Objektivni	Aktielnije
Interni i eksterni	

Kada su sekundarni podaci:

- nekompletni,
- suviše zastareli,
- netačni,
- nekonzistentni,
- pristrasni ili
- nepouzdana

Potrebno prikupiti
primarne podatke!

Razvijanje strategije uzorkovanja

- Pouzdanost informacija koje se dobiju na osnovu uzorka postiže se pravilnim izborom određenog broja jedinica osnovnog skupa. Planom uzorkovanja, u stvari, treba utvrditi:
- *Jedinice uzorkovanja*
- *Veličinu uzorka*
- *Postupak izbora jedinica uzorka*

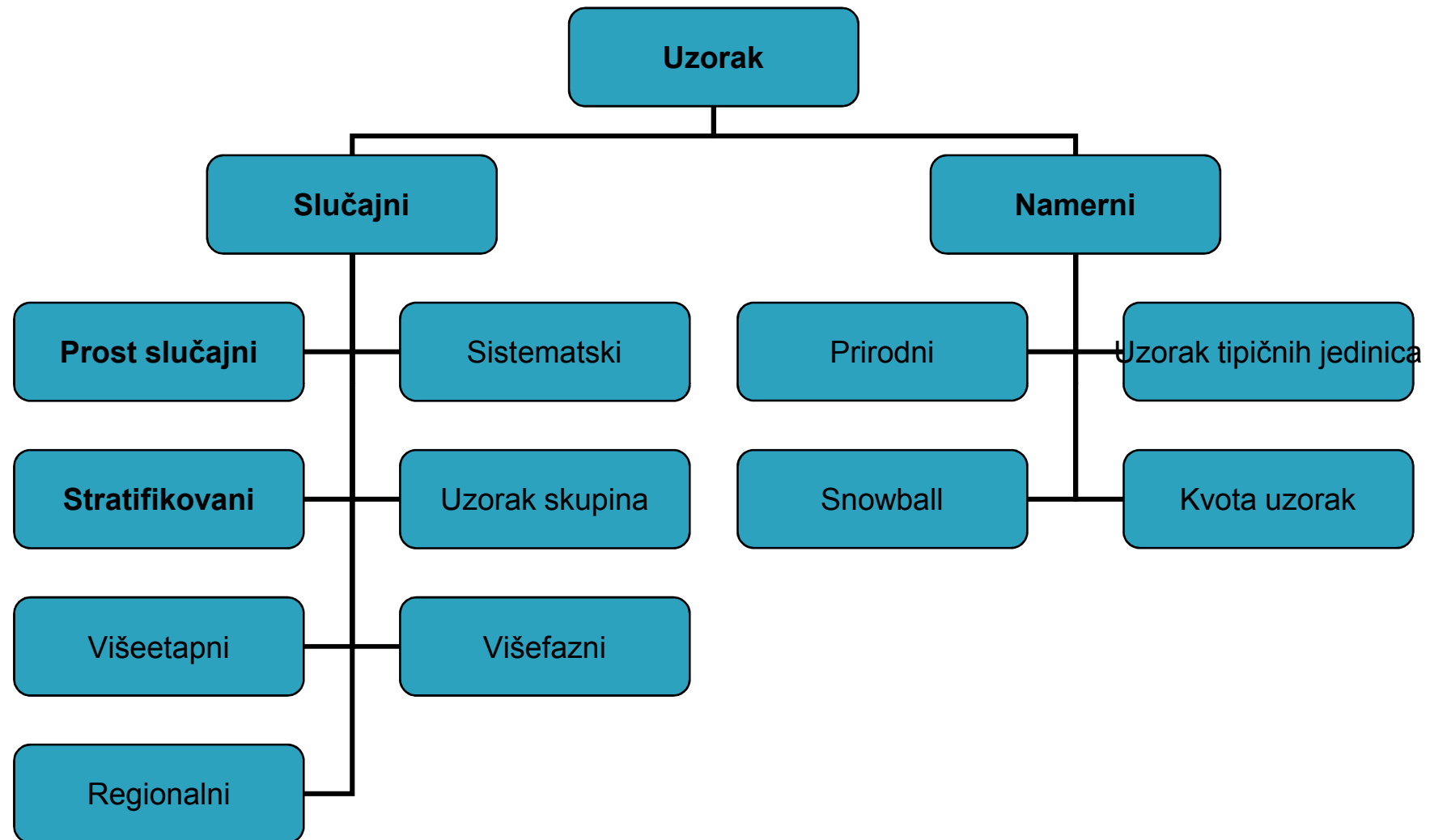

Razvijanje strategije uzorkovanja

- Za dati obim uzorka, pouzdanost rezultata zavisi od reprezentativnosti uzorka. Izbor jedinica uzorka u osnovi može da se izvrši na dva načina:
- po principu slučajnosti – **slučajni izbor**; (teorije verovatnoće)
- po nekom subjektivnom kriterijumu – **namerni izbor**

Razvijanje strategije uzorkovanja

Razvijanje strategije uzorkovanja

Slučajni uzorci

- Prost slučajan uzorak
- Stratifikovan

ANKETNI UPITNIK

- Najčešće korišćen instrument za prikupljanje primarnih podataka primenom ličnog (strukturnog) intervjua, ispitivanja putem pošte i telefonskog ispitivanja!

POSTUPAK KREIRANJA UPITNIKA

1. Utvrđivanje ciljeva istraživanja i informacija koje želimo dobiti istraživanjem
2. Sastavljanje probnog upitnika
3. Preliminarno probno ispitivanje i utvrđivanje elemenata koji će doprineti što boljem sastavljanju upitnika
4. Formulisanje pitanja
5. Probno ispitivanje
6. Korigovanje i izrada definitivnog upitnika
7. Sastavljanje uputstva za anketare

SASTAVLJANJE PITANJA

- Da li je pitanje uopšte potrebno?
- Da li je potrebno više pitanja umesto jednog?
- Da li ispitanik poseduje znanje potrebno da odgovori na postavljeno pitanje?
- Da li je sadržaj pitanja prilagođen ispitanikovom prethodnom iskustvu?
- Da li će ispitanik moći da se seti podataka?
- Da li ispitanik treba da uloži poseban napor da odgovori na postavljeno pitanje?
- Da li će ispitanik biti voljan da odgovori na postavljeno pitanje?

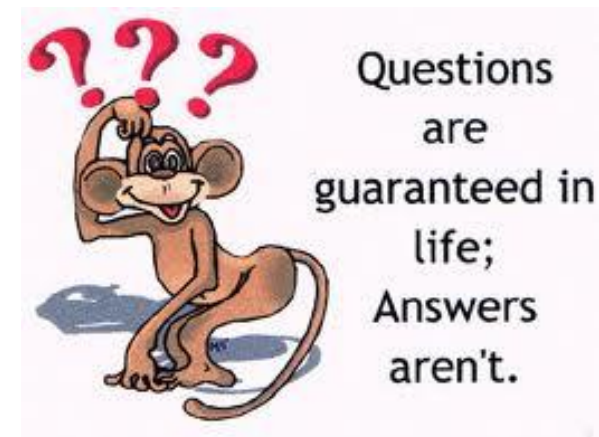
SASTAVLJANJE PITANJA

- Izbegavati pitanja sa dvostrukom negacijom!
- Izbegavati reči sa dvosmislenim značenjem:
povremeno, redovno, malo, mnogo. . .
- Izbegavati sugestivna pitanja!
- Izbegavati pitanja koja zadiru u privatni život ispitanika

VRSTE PITANJA

- **Prema sadržaju:**
  - pitanja koja se odnose na činjenice
  - pitanja koja se odnose na namere
  - pitanja koja se odnose na mišljenja

- **Prema specifičnoj funkciji:**
  - Profilna pitanja
  - Pomoćna pitanja
  - Filter pitanja
  - Osnovna pitanja
  - Kontrolna pitanja
  - Referentna pitanja

Primeri vrsta pitanja

Mane i prednosti

- Da li ste korisnik kablovske televizije?
  - a. Da
  - b. Ne

Dihotomno pitanje

- Socijalne mreže koristite najviše za:
  - a. Kontakt sa prijateljima
  - b. Postavljanje fotografija
  - c. Posao
  - d. Igrice
  - e. Drugo _____

Sa višestrukim izborom

- Šta mislite o vršnjačkom nasilju na socijalnim mrežama?

Otvoreno pitanje

VRSTE PITANJA

<i>Vrsta pitanja</i>	<i>Relativna verovatnoća</i>	
	<i>Da pitanje bude nejasno</i>	<i>Da odgovor bude nejasan</i>
Dihotomna	srednja	minimalna
Sa višestrukim izborom	maksimalna	srednja
Otvorena	minimalna	maksimalna

Skale

Likertova skala	Iskaz kojim ispitanik izražava stepen svog slaganja/neslaganja	Male vazduhoplovne kompanije uglavnom pružaju bolje usluge od velikih Uopšte se ne slažem 1___ Ne slažem se 2___ Neutralan 3___ Slažem se 4___ Potpuno se slažem 5___
Semantički diferencijal	Između dve suprotne reči, ucrtana je skala, a ispitanik bira tačku na skali koja predstavlja njegovo mišljenje	American Airlines Velika _____ Mala Iskusna _____ Neiskusna Savremena _____ Zastarela
Skala važnosti	Skala koja rangira važnost nekih karakteristika	Usluga hrane vazduhoplovne kompanije za mene je: Izuzetno važna 1___ Vrlo važna 2___ Donekle važna 3___ Nevažna 4___ Uopšte nije važna 5___
Skala rangiranja	Skala koja rangira neku karakteristiku od «slabo» do «odličan»	Usluga hrane Americana je Odlična 1___ Vrlo dobra 2___ Dobra 3___ Zadovoljavajuća 4___ Loša 5___
Skala namere kupovine	Skala koja opisuje nameru ispitanika za kupovinu	Ako je na nekom drugom letu na raspolaganju telefon u avionu, ja bih Svakako kupio 1___ Verovatno kupio 2___ Nisam siguran 3___ Verovatno ne bih kupio 4___ Svakako ne bih kupio 5___

Projektivne tehnike

Asocijacija
reči

Reči se daju redom,
jedna za drugom, a ispitanici
pominju prvu reč koja im
pada na um

Šta vam prvo pada na um kada čujete sledeće?
Avio prevoznik _____
American _____
Putovanje _____

Dovršenje
rečenice

Napisana je nekompletna
rečenica, a ispitanik je mora
završiti

Kada biram vazduhoplovnu kompaniju,
najvažnije što uzimam u obzir da bih doneo odluku
je _____

Dovršenje
priče

Daje se nedovršena priča
i traži se da je ispitanici
dovrše

«Pre nekoliko dana leteo sam Americanom.
Primetio sam da je spolja i iznutra avion vrlo živih
boja. To je probudilo u meni sledeće misli i
osećaje... Sada završite priču»

Projektivne tehnike

Dovršenje
slike

Na slici su dve osobe od kojih je jedna dala izjavu. Traži se da se ispitanici identifikuju s drugom osobom i popune prazninu balona

Test tematske
apercepcije (TAT)

Prikazuje se slika i traži se od ispitanika da sastave priču o tome šta misle da se na slici događa ili bi se moglo dogoditi

Uvodni tekst u upitniku

- Informacija za ispitanike
- Cilj istraživanja
- Trajanje ispitivanja
- Zagarantovana anonimnost
- Izraz zahvalnosti

REDOSLED PITANJA

- Intervju započeti lakim i “bezazlenim” pitanjima
- U upitniku logično prelaziti sa jednog problema na drugi
- U većini slučajeva je bolje poći od opštih pitanja da bi se stiglo do posebnih
- Teška, delikatna ili osetljiva pitanja ne treba da budu na početku upitnika

BROJ PITANJA

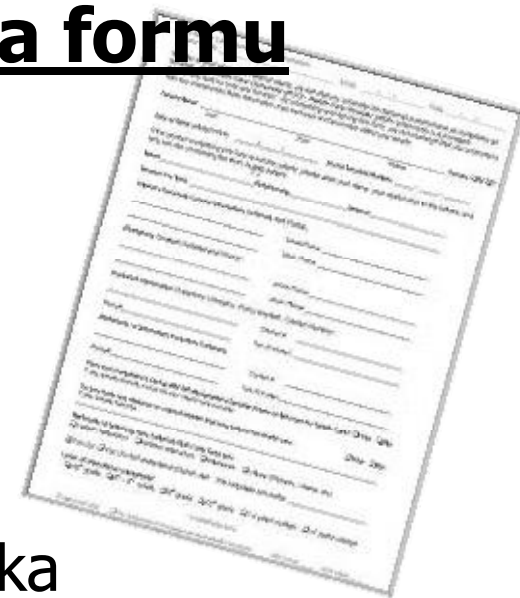
- *Broj pitanja u upitniku treba svesti na MINIMUM!*

FORMA UPITNIKA

- **Osnovni elementi koji utiču na formu upitnika:**

- Tehnika štampanja
- Prostor za odgovore
- Razmaci između pitanja
- Oznake za računarsku obradu podataka
- Označavanje organizatora istraživanja
- Oznake potrebne za rad i kontrolu

TESTIRANJE UPITNIKA

- Pokazuje da li se mogu ispuniti očekivanja istraživača u pogledu informacija koje će se pomoću upitnika prikupiti!

Zadatak

Popuniti radni list sa e nastave:

- **Dati predlog predmeta istraživanja (tema treba da bude interesantna za opštinu Valjevo)**
- **Postaviti ciljeve i hipoteze**
- **Odrediti potrebne informacije**
- **Odrediti uzorak**
- **Dati predlog anketnog upitnika**

Rok za predaju zadatka – radnog lista:

20.04.2017.

Radni list poslati na ivana.mijailovic@vipos.edu.rs

Hvala na pažnji!!!

Pitanja???